Србобран излази средомъ, петкомъ и недельомъ.

Предплату примаю све ц. и кр. поште познати скупительи и уредничество (леба ска улица, у кући бр. 882.).

Рукописи не враћаю се натраг.

СРБОБРАН.

Предплатне цене у аустр. вр.
на три месеца . . . . 3 ф.
на по године . . . . . 6 ф.
на годину . . . . . 12 ф.

За огласе плаћа се за оно место, кое еданъ редъ изъ петита заузима за сваки путъ по 7 новчића, и сваки путъ по 36 новч. штемпларине.

Год. II. У Новомъ Саду, у среду 29. августа 1862. Брой 76.

НОВИ САДЪ 28. августа.

Іоштъ Цетинѣ ни е пало; іоштъ се Црногорци јуначки држе, и боре се за престолницу свою на смрть и животъ.

Већ е наступило у Црной Гори оно станѣ, у коме очаянѣ дае силу и снагу умореним и изнемоглимъ мишицама првихъ светскихъ јунака! Знамо ми, да очаянѣ ово малогъ али витежкогъ народа чуда може починити, и ми смо уверени, да ће се то чудо, ако буде суђено Турцима до Цетиня доћи, сбити ту на прагу престолнице, у кою е варварска нога више пута дошла, али кою е са грдномъ своіомъ штетомъ и срамотом свагда оставити морала.

Али уедно знамо и то, да ће у той очаяной борби народной пасти цветъ црногорски, и то наочигледъ толике свое рођене браће, коя пропасть са жалошћу гледе а не могу и не смею да у помоћь дођу.

Заиста нимало не служи на честъ европской дипломации, да у деветнайстом веку, у веку хвалѣне европске цивилизације и либералности, тако равнодушно гледа, гди се невина крвь немилице пролива; и допушта, да нехристиянске, варварске чете тамане овай мали, али найхрабріи народъ на свету, кои неда светинѣ свое газити; коме е слобода и независность наймилие благо и кои воле сви до едногъ изгинути, него варварски ярамъ сносити.

Ова немарльивость европске дипломацие мора тиштити сво изображено християнство, али найвећма тишти србски народъ, кои се крозъ више векова борио са заклетимъ непријателѣмъ християнскимъ, и више пута голимъ грудма своима варварску поплаву обуставляо, да далѣ у християнске државе не продире, пакъ за тако грдно свое за цело християнство учинѣно пожртвованѣ данасъ одъ истогъ християнства овако црну награду прима!

Ми отворено кажемо, да е Црна Гора данасъ у опасности, да изгуби оно, што іой е наймилие благо, што іой е права светиня, за кою се крозъ толико векова јуначки борила и крвь своихъ јуначкихъ синова проливала. Єръ оставлѣна сама себи, оставлѣна и изневерена одъ целог христянства, за кое се она одъ толико векова тако славно бори, оставлѣна и заборавлѣна найпосле и одъ рођене свое браће, стои она изнемогла, уморена у крвавимъ ранама предъ многобройнимъ непријателѣмъ, коме нова снага непрестано долази.

До кои данъ пашће коцка. Єръ на Цетинѣ, као што брзояви являю, држанъ е 22 тек. договоръ, у комъ е и руски конзулъ участвовао. Порта захтева, да се призна нѣно сузеренство, Мирко да се уклони, и да се слободанъ пролазакъ турской войсци одъ Спужа у Никшиће допусти. Ако се, веле, ови услови не приме, започеће се одмах операције, и почеће на Цетинѣ маширати". Данасъ ево пети данъ, и никаква гласа. Ми држимо да Црна Гора на оваке услове мира никад не ће пристати, и да ће се до последнѣгъ човека морати бити.

Докле се Црна Гора овако са своимъ душманиомъ на саму смрть и животъ бори, и на све стране осврће, кои би іой у тешкой овой борби крвави зной съ чела убрисао: Србия едномъ рукомъ латила се дипломатскогъ пера, а другомъ оштрогъ мача, пакъ непрестано двоуми, коимъ путемъ одсудно да пође.

Србска е влада на полю дипломацие сва средства употребила, коя е могла народна влада кнеза Михаила употребити; остае іой садъ друго полѣ, јуначкогъ мегдана, на коме има свое право тражити.

Ми не таимо, а и србска влада врло добро зна, да и ньой, преил после, предстои онако исто крвавъ ратъ, кои садъ Порта съ Црномъ Горомъ води, ратъ, кои, ни само уступанѣ града Београда а много манѣ посредованѣ европске дипломацие предупредити може; єръ србско питанѣ стои у непрекидной свези са источнимъ, кое се друкчие не може срећно решити, него: препороћенѣм турске царевине, или другим речма: смрћу мусломанства, а новимъ оживотворенѣмъ християнства.

Црна Гора

Н. Л. изъ стана у жуп. цеклинской 13. авг. явля ово: Юче нападоше Турци опетъ на наша два крила у Рѣчанима и Метеризама. Бой се почео у седамъ сати у ютру. 20000 Турака пуцало е цело пре подне на лево крило. После подне добию опетъ помоћь и наново јурише, тако, да су 1500 Црногораца бранили свое обкопе одъ 30000 Турака. После јуначкогъ боя, кои е петъ сати траяо, приближе се Турци обкопима нашимъ, и ту се почну груди о груди бити, Црногорци се изпочетка каменѣмъ бранише, докъ се нелатише своихъ ятагана, те крвави поколь одъ Турака учинише. Кадъ намъ нестаде заире, повуче се лево крило на еданъ брегъ, четврть сата натрагъ, па нове обкопе подигоше. Тако исто и десно се крило повукло на едно сто кораци, а Турци за ньима, те кадъ се нађоше на незгодномъ месту, спопадоше ихъ Црногорци, посекоша 100 Арнаута, а други се сви разбегаю. Отели смо четиръ баряка, Турци су утекли до иза Рѣчана.

14. авг. Юче у зору ненадасмо се турской навали, єръ су прекюче яко изштетили. Али око 9 у ютру почеше Турци наново пуцати и јуришати. Хтели су да съ горнѣ стране нузъ десну и леву обалу воде градъ Рѣку обиђу, и све важне точке око села Метериза и Арбанаса заузму. Али ихъ наши опазе и свуда дочекаю. Турци су трипутъ на обкопе јуришали и сва три пута одбиени били, єръ се Црногорци врло храбро држаше и два баряка отеше. Текъ око 8 сати у вече престала е битка, єръ су се обе стране яко умориле биле.

15. авг. Прошле ноћи жртвоваше Црногорци Рѣку и запалише ю. Жалосно е било гледати, али Црногорацъ радие свою кућу самъ руши, него да е Турчину преда. И Турчинъ опетъ несме да уђе у разрушену Рѣку. Цели се данъ само на предстражама чаркало.

— Из Дубровника 19. авг. Година е дана већъ прошла, како мала Црна Гора јуначки брани свою слободу, од сто пута многобройниегъ душманина, одъ найболѣ турске войске, кою предводе найбольи и найискуснии турски генерали. Црна е гора већъ последню снагу употребила, трагедия е већ близу края, єръ то би већъ изванъ людски сила било, да се шака люди одржи противъ душманина, кои свое грдне штете довека новомъ войском напунити може. Садъ неостае ништа друго, него очаянѣ, ово ће морати чуда правити.

Турци су после битке 13. о. м. прешли преко Рѣке. Битка е била врло крвава и штета на обе стране велика. 14. посели су Турци шанацъ кодъ Добрска села. Ако Турци и овуда продеру, онда ће Цетинѣ тешко остати. Овде ће Црногорци последнѣ силе напрегнути, и за неколико дана биће се одсудни, али не последньи боякъ. Што дипломация іошъ за времена проливанѣ крви не заустави? Говори се, да е Мирко оставио управу войске и да е Вукотићъ примио; овай е тежакъ задатакъ добио, да Добрскосело, врата главногъ места црногорскогъ, одбрани. Кнез е послао свогъ доктора у Скадаръ, да уговара миръ, на основу онихъ условия, кое е кнезъ преко францускогъ посланика предложио. Црногорци опремаю свое жене, децу и ствари у Нѣгуше. Ранѣници кои су досадъ на Цетиню били, однешени су на которску границу. Црвогорци су намислили, ако турци Добрскосело заузму, да Цетинѣ спале.

Из Херцеговине явля се „Нар. Н." за жалостно станѣ тамошньих християна, и између осталог овако се ядикуе:

Изъ свега се види, да у вас браћо наша има срдца братскога, које за нас братски осећа и братски насъ люби. Камо среће по насъ, да можете колико оћете, неби наши јади од дана до дана бивали све већи, као што биваю.

Ма ние се баш ни чудити, што се толика насиля неће овде да у брою снизе, кад имадемо колико достоянственика толико царева и царића, кралѣва и кральића и ние сумнѣ, да и е манѣ: єръ кад нам цар изъ Цариграда пошалѣ какавъ законъ. заповест или облакшицу, да насилю у овой земльи еданпутъ за увек, како кажу, край учини: онда му се одма одъ свакога достоянственика приобћиваю догласи на карти у долафу, т. е. у умотку лепо утврђену, да се неизтрпляю али да и ненагрде мишеви, а ти догласи говоре, како е зло укинуто а добра заповест приведена у живот. Међутим обично бива, да се сараевски везир и мостарски паша с мудирим све ове землѣ или састаю или се рукописницама договорају, што би и кои би начинъ попримили, да чине против царским канонимъ. Ево де! у царскоме канону имадемо, да сваки тежакъ и свако село дае десетину, како се е купила и прошасти неколико година; но у текућой години везир, паша и мудири, позовнуши све кнезове, да сакупляю царску десетину по обичаю прошасти година, траже ю с толикимъ надоставлѣнѣмъ, да ние, што но се каже, могуће праведно ни помислити — гледећи на прекоредностъ пореза и на сиромаштво наше.

Они узеше сенете, т. е. платише за нас унапредъ; платише, како веле за сенет по 5 фор. на 40 фор. и дали су на 500 гроша 50 гроша; еле тако села, коя давау цару десетине 80 кеса (3200 фор.) мораю дати везиру, паши и мудирима четири стотине форинти за сенет, што су се за насъ били заузели. Кнезови траже и сакупляю, а где што и они сенетъ чине на шпекулацију, па то све иде у царску ладицу у емин — сандукъ. Ови веле пред народомъ, да су они закупници царске десетине, и да ће се одъ ньи такова тражити, па зато и шалю свое меморе (записнике) на све стране, да се тобоже у време и у подпуной мери сакупи порезъ и изплати цару, што е царево. Но новацъ као да се прилепио за веће достоянственике, те остае кодъ ньи, а кнезови изварани, оће да съ добиткомъ одъ

народа изгуле свой сенет, што су га дали у емин — сандукъ, а садъ ни под живу главу немогу, да га добию натрагъ; — сада потурице траже десетину и двадесетину у плоду.

Ево одъ ови дана изишао и околюе овуда некаковъ нови ђумрук, премда га іоште мудири крию као змия главу. На оку дувана, од чеса наш народ скоро и живи, мора се дати 4 гроша ђумрука; а садъ се продае по 5, 6, до 7, гроша; на со е прошасти година био ђумрук 3|0 а сада 4,50|0, на вино од оке 4 гроша, на ракию и друге припеке од оке 8 гроша; из свега се види, да се ни немисли олакшати нашему свету, него три коже изъ нѣга изгулити.

Узъ те жалостне вести ево вам едне али од друге врсте. Неки поп Миле, родомъ изъ Црнегоре, коме рабреностъ ние далско одступила од оне у юнака Луке Вукаловића, у великой е пожуди, да си види у своме тоболцу обилѣ дуката, рад кои се несретник учини сдметникомъ свое миле домовине. Дође к Омер-потурици, приказуюћъ му сву свою верностъ и да ће ш њиме воевати, ако му потурица даде добру руку. Потурица му одма на месец приказао плаће 80 форинти (1000 гроша) и да мора рану имати као и паша а уза све то іошъ и дуван и каву, вино и ракию, колико му на данъ треба. Задобивши то поп Миле од нашега крвопие одма е предузео увецбавати Дервиш-пашу, да удари супрот Црной гори и сбогъ тог се Дервиш-паша повратио у Никшићъ упућиваюћъ се више пути под Острог али сваки пут помоћу попа Миле. Тай поп Миле станое сад у Мостару код велике тепе (пазаришта); кадъ кадъ одаю узань по две ваптие (пандура) а кадъ угледа кога ближня од свое отачбине, никомъ попа поникне и да може на кои начин пропао би у црну землю. Како дође у коју пивницу, узме гусле, почне гуслати и потера песму, како су га питале црногорске майке:

„Што си попе Миле, оборио брке, али те е ядна заболела глава?“ . . . Он имъ одговара певаюћи: „Ние попо Миле оборио брке, нит е нѣга ядна заболѣла глава, веће попа Милу заболи десница, што е Дугом бежо цепаюћи Турке“ . . .

Али оставимо нѣга па айдмо на познате кодъ васъ тужне и грозне али истинite узклике: „Харачъ, харачъ раіо!“ Ево се у текућой години купе сада седми харачи, а тако престрашни, да ние могуће пером описати, већ би се тело едно око, да разуме превелику нужду, и како се чини, неби се могло наћи, кое да не пролие грозне сузе. Хасан-афис, любушке државе мудир и Алил-Ружди-ефендия, исте државе кадия, гледаюћи по нуфузу (записнику), у комъ наоде толике мртве, кои су помрли іошъ одъ 1850. год., на кое, како говоре, іош нису купили харача, садъ оће да сакупе и тай докнаде харачъ и послаше ови дана на све стране свое заптие и дикое село манѣ по брою од 24 и то све они мусломана, кои су іош по своіой старини найвећи противници нашега имена и закона. Ти харачи сакупляни су не еданпутъ свакога годишта, я знам сам, како е едне године у исту сврху по четири пута сабиранъ, али у нуфузу га нема забележенога, па сада, кадъ по 6 цванцика плаћа бѣдни народъ. Сада нешто цртаю по нуфузу мудири и кадия, али тако се е цртало сваке године, па ево и данасъ мртви остадоше у нуфузу живи. Кадъ заптие у кое село дођу, први им е поздравъ изъ свега гласа: „Бре, циди раіо! арачъ, арачъ брже!“ Тада имъ сиромашанъ народъ одпоздравля: Бег, ага, господару! какови су то сада арачи, кад е ютросъ кнез однео све араче, порез и десетину!“ Тада заптие склепу те увате бедна човека вичућъ: „Ево слушайте влаха раци, кои неда царског арача!“ па онда поватаю и друге свежу их, бию и, гуле и, деру и. Ко онда неможе дати што питаю, нѣму вежу руке наопако, ногу подвиени смотаю га као едно клупче вежући га за вратъ и ноге и тако се несретникъ валя по подини као одсечена трупина, па тако остае по дуги 9 сати, да ништа неокуси ни саме воде. Зато бедници вичу: „Бег, ага, господару! пусти насъ, да по службама пођемо и да вам дадемо, што питате“, а заптие им одговараю: „Бре, ђиди власи раци имадете ви уза се свега тога, већ недате . . . брже арачъ, арачъ амо!“ па и онда канцияма онако свеване и смотане бию, туку без икакова милосрдия.

УГАРСКА.

Познато е већъ да е еванг. снештетеник Ст. Милкошки, Михаилъ Хоца, службе лишен. Пресуда дотична гласи овако:

Пресуда кою е сениоратъ Липтовске жупание 3. юлия о. г. изрекао, коіомъ се Михаилъ М. Хоца, свангелички парохъ у Липто-Врбицъ Ст. Миклошу свога звания лишава, потврђуе се изъ узрока тамо наведенихъ и ниже ставлѣнихъ, с' тимъ поопштренѣмъ, да се то лишаванѣ звания и забрана будућег намештаня у звание, на сва четири унгарска црквена диштрикта А. К. протеже, и да се Врбиц-Ст. Миклошка црква у будуће од сваке обвезаности према обтуженоме решава.

Пресуда се има ради неодложногъ извршеня заедно са парничнимъ актама путем црквеног диштрикта са ове стране Дунава, Липтовскомъ сениорату доставити.

Узроци.

Парохъ М. Михаилъ Хоца е тиме, што е онъ у брошири „Договоръ“ коя е подъ С. приложена, и у писму под F., у место дужнога предпоставлѣнима поштованя, и у место покорности, тврдоглаво непоштованѣ и непокорность показао, 46. канон пештанскогъ синода одъ 1791. повредио. — Парох Михаилъ Хоца е тиме, што е предикаоницу, кое е цѣль у смислу 5 канона, да се одатле чиста наука светога писма и Исуса Христа тумачи, за орудие светске цѣли и агитацие употребио, и што е просути свой говоръ мановениемъ Божиим називао, — неспособность свою за свето звание душепопечителя самъ изрекао.

Узевши далѣ у призренѣ, да се онъ као душепопечитель обштине Врбицъ Ст. Миклошке, коя на унгарску законито аутономну цркву спада, у противуслозию са 1. канономъ синода од год. 1791. са своіомъ собственомъ црквом у явну противност и неприятельски положай ставио; и изъ призреня што е онъ према предпоставлѣнимъ своимъ постояну непокорность не само у више случая показао, него е на 15 страни свое брошире све евангеличке Славене у Унгарской путемъ штампе наговарао да законитимъ своимъ предпоставлѣнимъ дужну покорность одкажу; — узевши у размотренѣ, да е онъ обштину свою у цркви бунио, да Ст. миклошкогъ учителя Немешаньи-а кои се законитогъ положая држао, за 24 сата протера, и да е тога ради са предикаонице на разни начинъ опадао га, као што записник о испиту сведока под Н. сведочи; — узевши у размотренѣ, да е он свога предпоставлѣногъ са предикаонице и у своимъ писмима недостойно опадао и да е гледао визитацию духовну претняма коя су крвопролитие садржавала, предупредити; — узевши у разсмотренѣ да се он тако одъ више година владао; — и узевши найпосле у размотренѣ, да онъ предъ пресуду надъ њим законито изрицаюћомъ консисториомъ, премда валяно позван, ние дошао, шта више да іой е надлежност одрицао, — нашао е овай найвиши суд услѣд свих тихъ узрока мирнимъ и савестнимъ расуђенѣмъ околности, за право, Михаила Хоцу у смислу 69. канона одъ год. 1791. духовногъ звания нѣговогъ лишити, с' тимъ додаткомъ, да се он као явни неприятель целокупне унг. еванг. аутономне цркве, у сва четири диштрикта за црквено звание као неспособанъ прогласи. — Августъ Кубиньи, Презесъ генералне конзисторие; Карлъ Мадаи тиски суперинтендентъ, као презес консисторие. Коломанъ Сонтагъ, конс. нотар. —

— Политичка брошира Лудвика Ковача изишла е. Насловъ іой е: „Конштитуционални ред монархие, као што га Мађари схваћаю“. —

ТРОЕДНА КРАЛ�ѢВИНА.

— Найстарии граничаръ. „Гласоноши“ пишу за найстариег краишника, кои сада живи ово: У селу Дрежници, езеранске кумпание у огулинской регименти живи найстарии инвалидъ, не само Аустрие, но и читаве Европе. Име му е Іованъ Радуловићъ, сада е сто двадесетъ и две године старъ, као што е званичномъ комисиомъ доказано да се родио у г. 1740. Служио е као войникъ већъ у седмогодишнѣм рату аустриском противъ Пруске, касние подъ генераломъ Лаудономъ у аустриско-турскомъ рату, и напослетку у првом аустриско-француском рату. Свега е тридесетъ година служио подъ пушкомъ, одлазио е деветъ пута одъ куће у бой и добио е две ране, збогъ кои га од войничке службе ослободише. Овай поштенъ старацъ живио е до сада без икакве државне подпоре. Кадъ е банъ последньи путъ крозъ огулинску краину у Сень пролазио, дође исти старац предъ нѣга и замоли га да му влада подъ старе дане ма какву подпору да, што му банъ и обрече. И тако е добио ови дана државну милостиню одъ досетъ новчића на данъ.

„Гласоноша“ излази сада у великомъ формату.

— У Карловцу су уваћена два младића од 18 година, кои су градили фаличне банке и то петице. Предани су войничкомъ суду слуньске регименте.

— У Карловцу се купе такође добровольни прилози за Црнорце и Херцеговце. До садъ е свега искуплѣно 974 фр, 2 шкуде, 3 цванцига и 1 комад одъ 10 фрнака. Поглаварство града Карловца определи ће на исту цел такође од свое стране едну своту.

СТРАНЕ ЗЕМЛѢ.

Србия.

У „Вид“ читамо одъ 25 Авг. ово: Радуемо се заедно съ нашомъ честитомъ и юначкомъ войском, што можемо явити нашемъ свету, како данас дае светли нашъ кнезъ ручакъ свима оним войницима, што су неки данъ маневровали, и регулашима и народним. Мало пре но што ми ово пишемо Његова Светлостъ дође к. официрима и поздрави их овимъ речима:

„Господо!

И у наймирниимъ временима войникъ е едан одъ найпоглавитиих стубова државе; а у временима заплета и изванреднихъ околности войникъ е едини стубъ на коме почива сва будућностъ землѣ а уз ову и нѣногъ владаоца. Прво е свойство стуба овогъ никадъ и ни у каквомъ случаю недати се повити. У вама господо, я видимъ такавъ стубъ Србие; у вама я видимъ мени одане синове; а у мени видите ви првогъ србскогъ войника, коме е честъ и слава Србие сврхъ свега. Хвала вамъ на положеномъ усрдству при обучаваню наше храбре войске о чему самъ се я собомъ неки данъ уверио. Ви сте данас мои гости, будите ми весели!“ —

Ово неколико речи Његове Светлости би поздравлѣно ясним одушевлѣнѣм одъ стране официра, кои се зарадоваше високой посети првогъ србског войника.

Почемъ е на прећашньой маневри био само еданъ део войске, коя е у Београду, то ће у четвртакъ 30. ов. м. бити маневрованѣ другога дела те войске.

Овимъ пакъ маневрованѣмъ ступа наша народна войска прве класе коя е овде, са свимъ у службу, заузима барикаде, и чува стражу у двору. Честитаюћи ово честитимъ нашимъ войницима, шта ћемо друго но да се радуемо њихову папредку и да се њима поносимо!

Турска.

Изъ Цариграда пишу „Ванд.“ одъ 20. авг. Прошлога четвртка су султана при ручку, кои е онъ у почасть талиянскимъ принцевима у Киоску у Гексу давао, обрадовали са гласомъ да е Цетинѣ пало и да е у нѣму сада царска войска. Омеръ паша вели сада у своме известию, да освоенѣ Цетиня после побѣде одъ 12. и 13. авг. ние тешко било, еръ то место, изузимаюћи неколико шанцева ние ни мало утврђено било; но ратни саветъ е ипакъ саветовао да се пречека, докъ неколико польскихъ батерия недоћу. Међутимъ се поглавица Албанеза Тафилъ Бей кодъ Дервишъ и Абди паше приявио, и молио да му се допусти са 500 доброволяца изненада на Цетинѣ напасти, и пошто е пашама свой планъ саобштио, би му то допуштено. Тафилъ бегъ е свой посао тако добро свршио, да е Цетинѣ без пушке отео. (?) Омер паша препоручуе тогъ храброгъ войника, кои е за време тога рата знатне услуге чинио, милости царевой. Срдар вели далѣ, да е сретнимъ тимъ деломъ учинѣнъ

крај рату у Црной Гори, и да га светли тай успехъ тако мало кошта, да ние вредно ни спомена. Султанъ се той вести врло обрадовао, и саобштио е одма то своимъ милимъ гостима. Противно званичномъ овомъ известию пакъ казую ми люди кои могу знати шта е у ствари, да су Црногорци, увидивши да се немогу на Цетиню одржати, све одатле одселили іошъ пре два дана и попаливши куће отуда отишли. Поглавица башибозука Тафил Бей сигурно е ту околность одъ своихъ люди дознао, и докъ е воени саветъ предъ развалинама цетиньскимъ саветованѣ отезао и польске батерие чекати хтео, употреби Тафилъ Бей ово отезанѣ и заузме гариште цетиньско са своихъ 500 доброволяцаца — што войски турской одъ 50.000 момака ни мало на честъ не служи. Тако се може и разтумачити, защто се Омеръ паша стиди казати колико е томъ приликомъ войске изгубио — а надежда да е падомъ Цетиня и ратъ свршенъ, по свой прилици ће се показати као суетна, Црногорци кои су са свимъ што су имали у брда се своя повукли, по свой прилици ће показати да Омеръ паша лаже. У осталомъ ми ни найманѣ несумњамо да Омеръ зна на чему е съ Црногорцима, али сада се ради само о томе, уверити султана да Црна Гора зоиста покорена.

Човекъ еданъ кои е у оздашнѣ државне тайне и интригуе посвећенъ, саобштио ми е одъ куда су оне загонетке о Омеру и „Журн. де Конст.“ — Велики везиръ и министаръ споляшньихъ послова Али паша, већъ су одъ неког времена показали се наклонѣни желъи Француске и Русие, да се рату у Црной гори крај учини. Омеръ паши кои е са обоицомъ у приятельству, саобштише ту тайну, и док ратни министаръ и Мехемедъ Али паши по султановой заповести Омеру налагаше да одважние противъ Црне горе ступа, добие онъ од великог Везира тайне депеше, кое су му противно саветовале — та околность разяснює нагле промене у операцияма Омеровимъ. Међутимъ су Фуадъ и Али настоявали султана окренути да на мирно окончанѣ црногорске ствари саизволи, али савъ трудъ ньиовъ био е узалудъ, а найпосле е морао и Султанъ дознати праву намеру Фуадову и Алиину, па кадъ му велики везиръ опетъ поче о миру съ Црномъ горомъ говорити, одговори му Султанъ: „Ти говориш о Црной гори, као да е то каква страна сила, с' коіомъ я ратъ водимъ, а я мислимъ да имамъ само посла са непокорнимъ ваваломъ, кога самъ наумио казнити и на покорност натерати.“ Изъ овогъ одговора е увидио Фуадъ да онъ нема више посла са слабимъ Абдулъ Мецидом него са енергичнимъ Абдулъ Азисомъ, сада е знао да о помиреню неможе бити говора, и зато е морао „Журн. де Конст.“ донети ону ноту по коіой е кнез црногорски на темелю Омеровогъ ултиматума од априла, суверенство портино припознао, и годишньи данак обећао. Будући е сада Цетинѣ пало,(?)на што се султанъ био каприцирао, то се министри надаю, да ће се доћи до примирия, кое ће учинити да се црногорско питанѣ у дипломатичкомъ путу сврши. На тай начин мисле, да ће моћи одржати реч, дату Француской и Русии, а с' друге стране, да ће моћи рачунати и на попуштенѣ у србскомъ питаню, а то е найпосле и узрокъ, зашто конференция од 12 августа ние последня била — и юче е била една конференция па и ова сигурно іошъ неће бити последня. —

Русия.

Изъ Петрбурга являю одъ 18. авг. Царъ е наредио да се войска на следећи начинъ умали: 60 момака одъ батальона, у мирно доба у региментама обоихъ првихъ пешачкихъ дивизия одъ гарде, тако да неће више одъ 700 м. у батальону бити. 20 момака одъ батальона у ратномъ станю, у пешачкимъ региментама и стрелячкимъ батальонима првихъ деветъ пешачкихъ дивизия и петогъ войногъ корпуса, у првомъ, другомъ, трећемъ и петомъ батальону саперскомъ, као такођеръ и у батальооима резервне дивизие кавкаске войске. При свима овимъ корпусима батальони у ратномъ станю неће већи бити одъ 900 люди. Далѣ 120 момака кодъ свакогъ стрелячкогъ батальона, тако да ови неће више одъ 600 момака имати. Резервни батальони кои сада по 120 подофицира и 600 момака брое, у мирно доба ће само 40 подофицира и 400 момака имати. Батальони резервнихъ дивизия другогъ трећегъ и четвртог военогъ корпуса, кои се у ратномъ станю налазе, ставляю се на станѣ мира. Кодъ целе войске у мирно и у ратно доба одпадаю писари, кувари, и пекари кои су стрелячкимъ компанияма додани. Нормално ефективно станѣ батальона у ратно доба е уместо 920 на 900 ставлѣно за инфантерию, стрелце и сапере, изузимаюћи войску кавказку и линийске батальоне у Кронштату, Оренбургу и Сибиру. Да се ова редукция изведе одпустиће се дотични момци одма на неизвѣстно време кући. —

Француска.

Изъ Париза се явля: Царъ Наполеонъ пре поласка у Биариц разговарао се с Бенедетиом, и овай се изрекао, да влада Виктора Емануела, ако противну партаю надячати желі, сваку слободу у земльи укинути мора, или се с Француском заратити. „Е, па онда ће укинути слободу,“ одговорио му е царъ на ово. Далѣ се вели, да е царъ казао, да Француска нема каде, съ римскимъ питанѣмъ занимати се, да ће онъ кад се изъ Биарица врати, тай предмет строжие испитивати. Тако е исто рекао царъ и Тувнелу кои е явио то Масиняку заступнику француског посланства у Турину. — Персиньи неда се збунити одъ ветра кои на францускомъ двору дува, нити одъ царице, коя е велики упливъ добила, зато е министаръ унутрашньи дела издао окружницу свима префектима у коіой явля, да се политика кою журнал „Ла Франс“ тумачи, неслаже с царскомъ владомъ.

Говори се да ће месеца октобра доћи у Париз црногорски кнезъ Никола.

Италия.

Найважние политичко дѣло, кое е Кавур пред смртъ одъ парламента свечано потврдити дао, било е проглашенѣ Рима за главну варошъ Италие, са додаткомъ: ко неће Римъ, тай хоће да се Италия разкомада и да старо ревнованѣ међу Туриномъ и Миланомъ, Флоренцомъ и Болоньомъ, Неапольомъ и Палермомъ, ускрсне. Гарибалди се као извршитель тестамента Кавуровогъ дигао, и сва е европска преса изузимаюћи легитимистичко клирикалну, неодобраваюћи Гарибалдиевъ коракъ са правногъ гледишта, одъ више неделя повторавала, да ако Гарибалди покоренъ буде, Ратаци мора двоструком строгошћу одъ Француске искати, да назначи време кадъ ће фактична повреда начела неинтервенције од стране Француске престати. Али како се та сада „яка“ Италия у Тилѣрияма уважава, показує „Франс“ коя пита: „Какавъ би ауторитетъ имао Ратаци сада, да обичнимъ дипломатичкимъ путемъ безобразна захтеваня Гарибалдиева понови? „Тамс“ примећує на то, ако е Француска политика у томъ изражаю „Франса“ формулирана, и ако то талиянска влада отрпи, „онда е крај са единствомъ Италие чрезъ Пиемонт... не узимаюћи у рачунъ послѣдице код народа до очаяня доведеногъ.“ „Тамс“ држи да ние у реду, што се положай Ратациев одъ стране Француске отешчава, еръ онъ е и онако збунѣн и не поня ни то, да би са слободоумномъ искреномъ прокламациомъ на народъ, землю већма умирио, него са ситнимъ коекаквимъ насилнимъ средствима. Викторъ Емануилъ е подъ владомъ Ратациевомъ едну погрешку за другомъ правио; та заръ е онъ заборавио, да би онай кои би хтео Италию децембризирати морао Наполеонъ бити и имати предъ собомъ народъ, кои е већъ као нераздельивъ народъ готов, кои е велике политичке преврате докончао и кои е за нове експерименте подъ рукама Ламартина или Ледри-Ролена у часу или ветренястъ, или уморанъ или лень, а пре свега народъ, кои ние више кадаръ био Кавура нити Гарибалдиа произвести.

— Изъ Неаполя пишу „К. Ц.“ од 18. авг: Овде су 27. Гарибалдиянаца и дезертираца одъ редовне войске пушкарали, кое е светъ страшно огорчило. Премда одржанѣ войничке дисциплине найвећу строгостъ изискує, безъ кое би се войска разишла, ипакъ би светъ волео, да се крвави ови примери нису догодили, ер крваво семе ово донеће крвави плодъ. Юче опетъ пуче гласъ да е полковникъ Спровиери, кои е у Калабрии са 54 доброволяца ухваћенъ, пушкаранъ. (Као што е познато Ратаци се изразио да ние истина да се пушкарао Неки членови парламента зато су повратворани, што су се састали били да противъ найновиегъ поступка владиног протестую и савойску династию као збачену съ престола прогласе.

Овай предлогъ кои су неколико ньих поднели имао би се примити и обнародовати, ако се одъ депутираца кои се овде налазе баръ ньихъ 20 на то подпишу; но подписало се само ньихъ осамъ. Осимъ депутираца Фабрици и Мординиа кои су већ затворени, траже и депутирце Зупета, Либертина и Де Бония, да ухвате, но ови су се умели од полиције склонити. Говори се да су юче опетъ затворили, и да су међу осталимъ депутирца Калвино и полковника Карбонелиа овамо допратили. Депутирцу Рикарди е забранѣно, свое затворене другове походити, еръ ови су войничкой власти предати. —

— Бечки дописникъ „Х. Б. Х.“ кои е обично добро извештенъ сумня се о томе, да Наполеонъ озбильски намерава што за Италию у Риму чинити, но напротивъ каже, да му е други неки проектъ царевъ познатъ, како ће Талияне, или болѣ рећи министре талиянске, већма наградити ако се добро узвладаю, а да га ништа не кошта. Кажу да е Наполеонъ бацио око на Аустрию, да е сада приволе на припознанѣ кралѣвства Италие. То ко чує рекао би да е гатка, еръ ако би Аустрия икада пристала на то, да Италию призна, то би само могла чинити подъ онаквимъ условияма, коя би прокламирани чрезъ краля и коморе талиянски програмъ уништила, а та би се тешко и самъ Ратаци усудио примити.

Друго питанѣ, кое сада све занима то е: шта ће бити са Гарибалдиом? Пре свега навешћемо вестъ, да е његово станѣ безопасно, тане е сретно изъ ноге извучено, напротивъ пакъ да е његовъ синъ Меноти опасние ранѣнъ, но да е и онъ изван опасности. Што се тиче поступка противъ Гарибалдия, у томъ се већина министарскогъ савета решила за посебну войничку комисию, коя ће ствар испитати и пресуду изрећи. Да ће морати помилованъ бити, у томъ као да се сви слажу, само су гласови у томъ питаню раздвоени били, хоћели помилованъ бити безъ да се изтраживанѣ поведе, или текъ кадъ осуђенъ буде. „Таймс“ се изражує, да Гарибалди не може као апсеникъ предъ судъ ставлѣнъ бити, него е довольно ако зада кралю речъ, да ће на више година изъ Европе отићи. Но Ратаци ће тешко моћи тако узвишено мислити. Њему ће се на сваки начинъ француски рецептъ болѣ допасти, да се законитимъ путемъ поступа, а после да се са театралнимъ ефектомъ помилованѣ изведе.

Изъ Милана одъ 23. авг. пишу „Ванд.“ — Юче е на саборномъ тргу 15 особа позатворано, а ноћасъ іошъ 81. Генерални викаръ Каћия вратио се натрагъ и станио се у семиништу. — Као што званична известия, коя е овдашня префектура добила, гласе — пише еданъ кореспондентъ „Триест. Ц.“ било е у варошима Ломбардие у последнѣ доба следећихъ револуционарнихъ покрета:

У Брешии 29 авг. Ютросъ се наеданпутъ разгласи, да е становништво Миланско на оруже скочило и да се съ войскомъ побило, коя се побеђена у Каштел повукла и изъ вароши изишла, где е провизорна влада устроена. Вестъ ова наравно и овде е проузроковала узруяностъ и народ се поче скупляти и опасно претити. На срећу е некимъ одличнимъ грађанима, кои су онай часъ из Милана дошли, пошло за рукомъ народъ о неистинитости тихъ гласова уверити и умирити га безъ да се до судара дошло. Али у обште е узруяност велика.

У Кремони 20 авг. Ноћасъ су овде делили и ударали на ћошкови прокламацие, кое овако гласе: „Браћо! Миланъ е устао да слободу брани и мучителѣ свое протера. Следуйте томъ примеру. Устайте на оружие.“ И заиста се око подне искупи неколико лармация на пияци, но войсци е пошло за рукомъ миръ безъ крвопролития повратити. Варош е мирна.

У Бергамо 20 авг. Мациниеви изсланици

позиваю народъ на устанакъ. Миръ е у велико поремећен. На више места се већъ народъ починѣ скупляти. Кажу да е силно оруже међу народъ поделѣно. Гарнизонъ држи увекъ по едно оделенѣ у преправности, али то е мало и желити би било да се баръ еданъ батальонъ у помоћъ што скорие овамо пошалѣ.

у Монци 19. авг. Страни емисери су ноћас овде разгласили да се народъ у Милану дигао, да е войску протерао и републику прогласио. Гласъ овай е и овде яко узбунио. Око 5 сати после подне се искупише неколико стотина радина одъ части оружани, на главной пияци, оду предъ префектури и почну викати: Живи» Гарибалди, смртъ влади, живила република. Една патрола карабиниера коя е изишла да немирне растера, би дочекана каменѣм, и мораде уступаюћи множини, натрагъ се повући. При понте леони дошло е међу народом и войницима до судара. Рицо комисар явне сигурности убоден е у гунгули два пута ножемъ и погинуо е. Дошло до правога боя, при комъ су многи ранѣни. Едномъ карабинеру е каменомъ око избиено, други е у главу тешко ранѣнъ, а одъ народа су многи тешко ранѣни. Брой точно назначити скоро е немогуће, еръ су многи ранѣни у блишнѣ куће уиешени. 18 одъ народа е позатворано, а међу њима е онай на кога се сумня да е Рития убио. Врева трае непрестано. Многе патроле иду крозъ варошъ.

У Павии 20 авг. Юче е било побуне. Народ е гомилама врвио крозъ варошъ, вичући: Живио Гарибалди, смртъ Ратациу, живио Мацини. Но гарнизону е пошло за рукомъ покретъ одма угушити и 2 коловоће уапсити. Сада е миръ.

Расписъ драматични награда.

Брой натицателя био е ове године много већи него досадъ; ово хвале вредно настоянѣ заслужуе, да се подупире и прилика пружи, како да ихъ што више учестници награда постане, кои важность не лежи у новчаной своти, него лежи у оном признаню, кое се списательима поделюе; услед тога биће ове доидуће године награде у поединимъ струкама умалѣне, ал ће съ друге стране брой од три на шестъ бити умноженъ; наиме:

I. За найболю драму: 200 фор. а. вредн. предметъ да буде црплѣнъ изъ историе домаће.

II. За найболю драму, коя ће првой найближа бити, коя показуе, да сачинитель особитъ талентъ, званѣ драматичко и очиту ревность поседуе, — па макаръ и ние свимъ законима красословля задовольио — 80 ф.

III. За найболю веселу, или пучку игру, црплѣну изъ обичая народнога виплега илъ нижега живота, но тако да небуде снижена на степенъ прости лакрдия, 120 ф.

IV. Овой найближа друга, 80 ф.

V. За найбольи преводъ коега класичногъ комада, као што су комади одъ: Шилера, Шекспира, Гетеа и т. д. у стиховима писани, 80 фор.

VI. За преводъ манѣга коега комада: веселе наиме игре. тако звани „Конверсационс-штике“ у прози, 40 фор.

Господа списательи найулюдние се позиваю, да изволу сваки дело свое до конца месеца мая године 1863. подписаному у Загреб послати и строго држати се прописане форме гледе пословице и власторучногъ подписа, кои се има у запечаћенъ лист ставити; изрично се изявлюе, да се они комади, кои небуду тимъ начиномъ предани, неће у обзиръ узети, ма иначе найбольи били.

У Загребу 1. авг. 1862.

Людевитъ Вукотиновић,
председник одбора.

Найновие вести.

У Паризу 24. Авг. „Ла Пресс“ явля: У многимъ варошима у Сицилии догађаю се немири. У Специи се почела била буна. Две ратне лађе су се предъ Вариано поставиле и учиниле су край немирима.

У Мессини, 23 Авг. Међу войскомъ и Гарибалдовимъ четама било е боя. Ове су свуда побиене, а предводительи похватани.

Милано 25 Авг. „Персеверанца“ пише: Доктори веле, да е Гарибалди на десной нози тешко ранѣнъ, али да ние здраво опасно.

Кадъ смо већъ листъ били свршили, стиже намъ изъ Београда депеша: да е 26. — тек. варошь Ужица више од пола изгорела и да су се почели юче од подне пушкарати.

Поправке

У Брою последнѣмъ „Србобрана“, гди се подъ Новимъ Садомъ за родолюбиви радъ епископске кньигопечатнѣ споминѣ, место „школске кньижице“ треба разумети „неколико народнихъ песама“ као школске кньиге за награду, коихъ е чистъ приходъ на школски фондъ употребленъ.

ТРГОВИНА

Пешта 25. августа. Лепо е непрестано суво и топло. Кише нема већъ одъ више неделя, коя би за нову репицу врло нужна била, еръ безъ кише неможе ницати. Дунавъ яко опада.

Рана се слабо продае и цена іой пада.

Вуне се иродало ове неделѣ око 1200 центи. 600 центи купила е Француска по 78—85 ф. 500 центи продало се по 71—72 ф. а 100 центи изъ потисия цо 80 ф. Неаа француска кућа уговорила е да ће купити одъ грофа Ђорђа Карольие 1863 год. 2300 центи, 7—8 ф. ефтимие него прошле године.

Шљивовице нове нема, продае се по 15—19 ф. аковъ.

Масть се слабо продае, збогъ яке цене за овдашню се плаћа по 39—39 ипо ф. безъ бурета. Масть изъ Србие продае е по 30—33 ф.

Сланине слабо ко тражи, па се слабо и продае. Мађарска пролази по 36 и по—37, а сремска по 35 и пе—36 ф. одъ центе.

Сало се само за найнужние потребе купуе; цента стае 37—38 ф.

Восакъ кошта 118—120 ф. одъ центе.

Шишарке изъ Србие продаю се по 9 ипо—10, изъ унгарске по 11—11 ипо ф.

Бечка берза од 27. авг.

Дукати	6 21
Металици 5. проц.	71 21
Нар. заим 5. проц.	83 23
Акциє кред. завода	214 64
„ нар. банке.	795 —
Сребро	510 56

ЛУТРИЯ.

Темишварска вучена 25. авг.
10. 15. 68. 17. 85.

Будимска вучена 18. авг.
28. 66. 82. 62. 86.

ОГЛАСЪ.

ОГЛАСЪ.

У манастиру Ковилю хоћесе путемъ явне лицитацие, коя ће се (9.) (21) септ. о. г. у два сата поподне у манастиру држати, 273. катастрана ютра ораће землѣ и 46 ютара ливаде у едномъ комаду на више година подъ аренду дати.
59—3—3

Обзнана.

У Н. Саду у едной отмѣной кући, у којой се србски мађарски и немачки говори, найбольи редъ и добро воспитание наблюдава, примаю се деца у костъ и квартиръ. Родительи или тутори, кои желе децу свою у гимнасию или реалку шиляти, нека се изволе колико пре писмено или устено приявити кодъ директора гимнасие г. Петра Нинковића.
145—1-3

ОГЛАС.

У манастиру Ковилю хоће се путемъ явне лицитацие, коя ће се (21) 9 септ. о. г. у два саата по полдне у манастиру држати. 273 катастрална ютра ораће землѣ и 46. ютара ливаде у едномъ комаду на више година подъ аренду дати.
57—3—3

Бр. 775
2012

ОБЯВА.

Од магистрата слоб. краль: вароши Новог Сада дае се овимъ услѣдъ заключеня общинскога савета одъ (16) 4 Августа о. г. (775) 3012. на знанѣ, да ће се варошко регално право односно на точенѣ вина и ракие, путемъ явне Лицитацие ономе кои найвише понудио буде одъ 1 Новембра о. г. на едну годину подъ аренду издати.

Лицитация ће се држати 1 Октобра по римскомъ у овдашньой седничкой дворани у 9. сати преподне.

Исто тако ће се и осветленѣ вароши путемъ минуендо- Лицитацие подъ закупъ подузетнику коемъ издати и ова лицитация ће се држати 2. октобра по римскомъ такођеръ у 9 сати пре подне у овдашньой седничкой дворани.

Сви они, кои имаю волѣ при тим лицитацияма учествовати, позиваю се да у те дане доћу, и извѣшћую се, да дотична лицитационална условия у време служебнихъ часова код овдашнѣгъ кньиговодства видити могу.

У Н. Саду 26 (14) августа 1862. 58—3—3

ПОЗИВЪ.

Ко желе риболовъ ч. манистира Ковиля на више година подъ аренду узети, нека изволи доћи на лицитацию, коя ће се у манастиру 19.|31. Авг. о. г. у 3 сата пополдне држати.
(543—3)

Бр. 1529.

ОБЗНАНА.

Одъ стране граћ: Суда магистрата слоб: кр. вароши Новогъ ада овимъ се обзнанюе: да е на захтеванѣ повѣреника покойногъ Глише Јовшића адвоката на основу §. 5. 6-ти артик. XXII. 1840. тециште на заоставштину реченогъ Глише Јовшића подъ данашньимъ отворено.

За привременогъ старателя и заступника парнице именуе се г. Константинъ Исаковичъ адвокатъ.

Рокъ за прияву потраживаня опредѣлюесе на 11., 12. и 13. септемб: 1862. у слѣдъ когъ сви се повѣрительи позиваю да своя потраживаня кодъ овогъ суда до истечения овогъ рока прияве, еръ после донешене прияве неће се у призрение узети.

У НовомъСаду 22. юлия 1862

за судца
Павле Стояновићъ

49-3-3

СТЕЧАЈ.

За школску годину 1862-3 отвара се стечай на три упразнѣна места подъ управомь Матице Србске стоећегъ основания Јовановићевогъ.

Са свакимъ одъ овихъ места скопчана е годишняа стипендия одг 315 фр. а. вр. коя се месечно напредъ издае.

Ко желе за питомца Јовановићевогъ основания примлѣнъ бити, треба да слуша више политехничке науке, да докаже да е православанъ Србинъ, да свою молбеницу до 1-13 Септембра о. г. Матици Србской у Пешти поднесе и да узъ ню ове исправе приложи:

1.) Школска сведочанства изъ последнѣ две године, изъ коихъ ће се видити владанѣ, и успѣхъ у наукама.

2.) Вере достойну одъ дотичне жупаниске власти, магистрата или другогъ коегъ явногъ звания изданy сведоцбу, коя ће ясно показати станѣ просителѣвихъ родителя. као и то колико іошъ деце осимъ нѣга имаю.

3,) Лекарско сведочанство да е проситель здрав и да су кравие богинѣ у свое доба на нѣга накаламлѣне.

Молбенице, кое не буду по овомъ пропису устроене, не ће се моћи уважити.

Изрично се дае на знанѣ да е сваки питомац Јовановићевог основания обвезан више политехничке науке у Бечу или Прагу слушати, и да ни едан ученикъ несме, по вишимъ наредбама, у едно и исто време две или више стипендия уживати.

Изъ одборне седнице Матице Србске држане у Пешти 30 юлия (11 Августа) 1862.

Председникъ „Матице Србске“
Павао Коићъ

А. Хаћићъ с. р.
секретаръ.

127—3—3

ОГЛАС.

У Сараеву су упразнѣна два учительска места. Кои би се хтео едногъ одъ ови места примити нека се изволи што пре са дотичнимъ свидѣтельствама непосредно на чланове сараевски школа приявити.

Јованъ Маргетићъ
Јованъ Петковићъ
Никола Павловићъ

251—3—3

Уредникъ и издаватель Петаръ Нинковићъ

Епископска печатня